

Arendalsuka 2026 - fra mineraler til AI-svermer

10.9.2026 - | Bellona

Bioteknologi, solceller som levegg mot vind og AI-svermer som kan lage falsk folkelig konsensus i klimadebatten. Sikkerhetspolitikk og en urolig verden satte sitt preg på Arendalsuka i år, men fra våre scener handlet det aller mest om konkrete løsninger for industrien, havet og Oslofjorden.

Med 17 egne arrangementer og syv eksterne paneler var timeplanen fullpakket. Vi hadde mange gode møter om bord på Bellona-båten Kallinika. På Vitensenteret samlet vi politikere, næringsliv og fagmiljøer til ærlige samtaler om løsningene som faktisk virker. Det førte til flere tøffe politiske debatter. Vi må stanse latskapsnedbyggingen av natur, men vi må også tørre å bygge ut kraften klimaomstillingen krever.

Full industridag

Mandag tok CCS-teamet og industriavdelingen til Bellona over Vitensenteret. Dagen var i sin helhet dedikert til tunge industri- og energispørsmål, fra geopolittikk rundt norske mineraler og strategiske verdikjeder sammen med aktører som Rare Earths Norway, Prosess21 og Eyde-klyngen, til de siste klimakuttene i prosessindustrien sammen med Eramet og Ferrolegeringsindustriens forskningsforening.

Kraft var et gjennomgangstema i flere debatter på Vitensenteret. Daglig leder i Bellona, Sveinung Rotevatn, er foreløpig ikke overbevist av regjeringens nye tiltak for mer kraft.

- Det vil alltid være motstand mot kraftutbygging. En viktig politisk lederoppgave er å av og til si at kraft er viktig og i nasjonal interesse. Dette kan være tøft, spesielt når du er i en mindretallsregjering med et labilt Storting, sa Rotevatn.

Når bilder forteller det rapporter ikke kan

Kan fotografi og visuell historiefortelling bevege folk der tørre rapporter og tabeller går i glemmeboka? På Vitensenteret arrangerte Bellona debatten «Climate Talks: Can a Photograph Do What a Policy Paper Cannot?» sammen med den tyske og franske ambassaden, Goethe-Institut, Alfred Wegener-instituttet, Willy Brandt-stiftelsen og Institut français.

National Geographic-fotograf Ester Horvath viste fram arbeidet sitt fra scenen, og hele fotoutstillingen hennes var satt opp utendørs i sentrum av Arendal gjennom uken. Bildene hennes viser fram forskernes hverdag i Ny-Ålesund på Svalbard og gjør krevende arktisk klimaforskning mer synlig, gjenkjennelig og relaterbar.

Arktis i fokus: National Geographic-fotograf Ester Horvath dokumenterer forskernes arbeid i Ny-Ålesund på Svalbard.

I panelet ble det understreket at bilder treffer rett i folks underbevissthet og følelser, langt raskere enn tekst gjør. Samtidig handlet samtalen også om den mørkere siden av medielandskapet. Organiserte kampanjer og russisk desinformasjon har som mål å svekke tilliten til forskning og

skape polarisering.

Bellonas daglige leder Sveinung Rotevatn pekte på at uavhengige organisasjoner har en nøkkelrolle i å nå fram med fakta.

- Når myndighetene peker og forklarer, kan befolkningen lett bli skeptiske. Organisasjoner som Bellona er ofte bedre plassert til å veilede folk og vise hva som er sant og falskt i et utfordrende medielandskap, uttalte Rotevatn.

Rotevatn trakk også fram at Bellonas russiske medarbeidere har måtte flytte arbeidet til Vilnius etter invasjonen i 2022, og at krefter i øst bevisst forsøker å spenne bein på energifeltet og klimaløsningene.

Debatten på Vitensenteret viste hvor kraftfullt det visuelle språket er for å bygge tillit til forskningen. Samtidig ga samtalen en direkte pekepinn mot arrangementet som rundet av hele Bellonas program for i år, der vi dykket ned i hvordan den samme visuelle kraften nå misbrukes gjennom AI-genererte bilder og falske nettverk.

Fra elbil-suksess til helelektriske havner

På Torvscenen tok Bellona, Elektroforeningen, Siemens og Å Energi status på elektrifiseringen av Norge. Bellonas fagsjef Christian Eriksen la fram de nyeste tallene, før Frank Jaegtnes og Bellona-stifter Frederic Hauge tok samtalen om hvordan vi tar steget videre.

Budskapet var at erfaringene fra den norske elbil-suksessen nå må overføres til fullelektriske havner og maritime verdikjeder. Det holder ikke bare å elektrifisere veiene, vi må også få på plass ladeklare havner og grønne korridorer til sjøs.

Bellona-stifter Frederic Hauge og Frank Jaegtnes fra Elektroforeningen i samtale om ladeklare havner og maritime verdikjeder.

Mani Hussaini (leder i Stortingets energi- og miljøkomité) og Jon Anders Skau fra Å Energi ga sine klare tilbakemeldinger på hvordan myndighetene og næringslivet må spille på lag.

Er industribygging i Norge fortsatt mulig?

Sammen med teknologiselskapet ENRX inviterte Bellona til debatt på Vitensenteret om framtiden for norsk industri. Nøkkelen til grønn omstilling ligger i å utvikle og eksportere klimaløsninger som verden trenger, der selskaper som ENRX viser vei.

- Utvikling og eksport av industrielle klimaløsninger er en viktig rolle Norge kan ta, understreket teamleder Martin Melvær i Bellona under samtalen.

Frederic Hauge tok et oppgjør med norsk beslutningsvegring. Han etterlyste politisk mot til å prioritere kraften til verdiskapende prosessindustri og batterier framfor datasentre.

- Industrien kan gjøre store ting om de har faste og stabile rammevilkår, slo Hauge fast.

Han understreket også at miljøbevegelsen må tåle tøffe prioriteringer når klimakrisen truer naturmangfoldet, og at Norge må våge å bygge grønn industri her hjemme.

- Jo mer klimakrisen inntreffer, desto flere rødlistede arter får vi. Derfor må også miljøbevegelsen

tåle å bli utfordret på tøffe prioriteringer, sa Hauge.

Fornybar sikkerhet, fossil sårbarhet

På arrangementet «Fornybar sikkerhet – fossil sårbarhet» tok Bellona-stifter Frederic Hauge et oppgjør med norsk energipolitikk i en ny sikkerhetspolitisk hverdag.

- Etter Nord Stream-sabotasjen må vi spørre oss om det er lurt å bare sende gass i rør til Europa. Bør vi heller bygge gasskraftverk med karbonfangst og -lagring i Norge og eksportere ren elektrisitet? Det mangler vi vilje til å diskutere, sa Hauge.

Han avviste at batterisatsing gjør oss avhengige av Kina, og pekte på ny teknologi som endrer spillereglene.

Tøff energidebatt: Panelistene Anne Karin Sæther, Robert Kippe, Hildegunn Blindheim, Frederic Hauge og Alexandra Bech Gjorv diskuterte sårbarheter i energiforsyningen under Arendalsuka.

- Nå kommer sodium-batteriene. Det betyr at Europa kan produsere så mye batterier vi vil uten råvareproblemer. Å droppe vår egen batteriindustri gjør oss sårbare for utpressing, og hatet mot batteriproduksjon i Norge er noe av det styggeste i debatten i dag, slo Hauge fast.

Som konkrete grep for bedre beredskap foreslo Hauge skattefritak for sol på taket og batteri i garasjen, samt solcelleanlegg langs Europaveiene for å sikre ladeinfrastrukturen om krisen rammer.

Seniorrådgiver Olaf Brastad på scenen

Mandagen rommet i tillegg faglige dypdykk i avgifter, miljøgifter, skogforvaltning og rammevilkår for omstilling. Etter en intensiv maraton med debatter rundet seniorrådgiver Olaf Brastad og teamleder Martin Melvær av programmet på Vitensenteret. Brastad avsluttet med å synge Trond-Viggo Torgersens «Tenke sjæl», som en treffende oppfordring til selvstendig tenkning i klimadebatten. Dagen ble rundet av med industrimingling på Vitensenteret og samtaler om bord på Kallinika utover kvelden.

EUs nye plastkrav

Ordstyrer var Sveinung Rotevatn (Bellona). I panelet: Joachim Amland (Tomra), Henning Martinsen (Trondheim renholdsverk), Karl Johan Ingvaldsen, Kristoffer André Hansen (Plastretur) og statssekretær Kristoffer Hansen fra Klima- og miljødepartementet.

Har Norge egentlig råd til dagens oppsplittede plastsystem, eller tvinger EUs nye innsamlingsmål oss til å tenke helt nytt? Under arrangementet i regi av Virke og Dagligvarehandelens Miljøforum ledet daglig leder i Bellona, Sveinung Rotevatn, en debatt om hva som må til for å sikre bedre samordning mellom kommuner, næringsliv og myndigheter. Budskapet fra panelet var at skal vi nå EUs strenge krav til plastinnsamling, må vi bygge ut bedre felles infrastruktur i stedet for at hver enkelt kommune sitter på sin egen løsning.

Karbonfangst i alle kommuner

Om bord på skuta Rygerelektra sto storskala karbonfangst og -lagring (CCS) på dagsordenen tirsdag. Avfallsforbrenningsanleggene i byer som Trondheim, Bergen, Stavanger og Kristiansand er blant sine regioners største utslippskilder, men utslipp under 400 000 tonn CO₂ i året regnes i dag som små eller mellomstore og havner lett bakerst i CCS-køen.

Bellona har jobbet for storskala CCS siden 90-tallet og mener dette er enkeltstiltaket som vil ha størst effekt på verdens utslipp. CCS-teamleder Eivind Berstad var tydelig på hvor ambisjonsnivået må ligge da Kristiansand, Trondheim og Stavanger kommune samlet næringsliv og politikere om bord på Rygerelektra.

- Bellonas visjon er karbonfangst i alle kommuner, sa Berstad med et glimt i øyet før PWC la fram sitt nye veikart for CO₂-fangst i Rogaland.

Oppgjør med latskapsnedbygging av norsk natur

Arealforvaltningen og den norske naturkrisen skapte stor debatt da biolog Dag O. Hessen innledet arrangementet om hvordan naturkrisen også er en styringskrise.

I panelet i Bakgården møtte Bellonas daglige leder Sveinung Rotevatn både klima- og miljøminister Andreas Bjelland Eriksen, Espen Søylen (Oslofjorden Friluftsråd), Inger Lise Blyverket (DNT) og Bård Vegard Solhjell (Fornybar Norge).

Rotevatn gikk rett til kjernen i hvordan norske kommuner forvalter naturarealene sine, og pekte på en skjevhet i hva samfunnet aksepterer av inngrep.

- Det er en enorm aksept for at man bygger ned natur litt og litt for å få flere hytter, veier og ting folk har lyst på. Men når det er helt nødvendig å bruke areal for å gjennomføre klimaomstillingen, som å få plass til mer fornybar energi og nett, da er aksepten plutselig veldig lav, uttalte Rotevatn fra scenen.

Han krevde at lokal- og rikspolitikere må tørre å prioritere strengere og skille mellom hva som er unødvendige luksusinngrep og hva som er tvingende samfunnshensyn.

- Den latskapsnedbyggingen som bare skjer ute i kommunene må vi få slutt på. Politikerne må være mye tydeligere på overordnede samfunnshensyn, og da vil jeg særlig løfte fram klimaomstillingen. Det vil medføre at vi må ta noen tøffe valg, understreket Rotevatn.

Han pekte også på at engasjementet for naturvern noen ganger stopper når det krever noe av den enkelte.

- Folk er ofte for tøffe tak helt til det gjelder dem selv. Mange har hatt en drøm om å sitte på hytta ved Oslofjorden med lav kommunal avgift og forvente at fjorden skal være full av liv, uten at det skal angå dem hva som skjer rundt dem, sa Rotevatn.

Tøffe prioriteringer: Sveinung Rotevatn utfordret panelet og publikum til å skille mellom unødvendige inngrep i naturen og tvingende samfunnshensyn som fornybar energi.

- Jeg er optimist jeg, men det må du på en måte være når du jobber med klima og natur, fordi det er så mye dårlige nyheter, men du må tro at dette er noe vi kan klare, og det tror jeg faktisk vi kan. Både det å stoppe klimakrisen og det å ta vare på naturen. Jeg håper vi får mange flere og større marine verneområder for å redde havet, jeg håper vi kan få virkemidler på plass for omfattende marin restaurering, både i Oslofjorden og andre steder, der skjer det utrolig lite i dag, sa Rotevatn på scenen.

Ungdomspolitikere i energispagaten

Ingen småprat: Cathrine Ringstad utfordret sju ungdomspartier til å ta tøffe valg om Norges

fremtidige energipolitikk.

Gasseksport, utenlandskabler og press på det europeiske energimarkedet gjør at Norge står overfor krevende valg. På arrangementet i regi av SINTEF Energi, NTNU og TraCES overtok Bellonas seniorrådgiver Cathrine Ringstad styringen da ungdomspartiene skulle i ilden.

Der voksne politikere ofte vrir seg unna tøffe prioriteringer, krevde Ringstad kontante ja- eller nei-svar fra de syv ungdomspolitikere. Skal Norge stanse all videre leting etter olje og gass? Bør vi bygge flere utenlandskabler? Og hvis natur og klima står mot hverandre i en utbyggingssak, skal klima alltid vinne? Resultatet ble en av ukas mest direkte energidebatter.

Kan vi støvsuge atmosfæren for CO₂?

På debatten om klimafiksing var Bellonas teamleder Eivind Berstad klar på at Norge må få et helt eget, separat mål for karbonfjerning. Han advarte sterkt mot å blande fjerning av CO₂ sammen med vanlige utslippskutt.

CCS-Teamleder Eivind Berstad i Bellona understreket at karbonfjerning må ha et eget mål, slik at det ikke går utover vanlige utslippskutt.

- Blander vi de to tingene, risikerer vi å oppnå mindre utslippskutt enn planlagt. Derfor må vi holde fjerning og kutt helt adskilt, sa Berstad fra scenen.

Han pekte på at teknologi for å fange CO₂ direkte fra lufta (DAC) har gått fra å virke fjernt til å bli høyst aktuelt.

- Før tenkte jeg at vi kom til å kutte utslipp så raskt at vi slapp å støvsuge atmosfæren. Nå er regelverkene på vei. Men å begynne å reflektere solstråler tilbake for å kjøle ned kloden håper jeg virkelig vi slipper, sa Berstad.

Onsdag fulgte vi opp med solkraft, marin restaurering, bioteknologi og redningsaksjonen for Oslofjorden. På ettermiddagen satte vi også søkelys på hvordan desinformasjon brukes som våpen i klimadebatten.

Konfliktfri solkraft

Norge trenger mer fornybar kraft uten flere konflikter om natur og matjord. Onsdag morgen samlet Bellona og Hafslund politikere, forskere og næringsliv for å diskutere solkraft på bondens premisser, der et nytt pilotprosjekt på Jæren sto helt i sentrum.

Rådgiver Oliver Hollingsæter i Bellona trakk fram uttestingen av vertikale solceller som levegg mot vinden hos NIBIO på Særheim.

- Dette er en av de fantastiske løsningene som har kommet fra Jæren de siste årene. Siden den siste sesongen ikke var den beste, er vi glade for at Norgesgruppen har gitt prosjektet to sesonger til for å teste løsningen. Skal det være aktuelt å ta i bruk dyrket mark til solkraft, må vi unngå redusert matproduksjon. I beste fall oppnår vi både økte avlinger og ny strøm på samme areal, sa Hollingsæter fra scenen.

I prosjektet, som støttes av NorgesGruppens bærekraftsfond Handle, undersøker Bellona, NIBIO og IFE om hundre meter lange solcellepaneler kan bremse vinden like godt som tradisjonelle busker og trær. Panelene skjærer grødene og gir lokal energi, helt uten tap av matjord.

Både Bondelaget, NorgesGruppen og Stortingets energi- og miljøkomité deltok i debatten om hvordan denne typen vinn-vinn-løsninger og sol på gråarealer kan rulles ut i storskala.

Gjenvinning er ikke nok - Sirkulær plast?

Ikke en mirakelløsning: Marina Hauser, seniorrådgiver i Bellona, pekte på at bioplast ikke fjerner behovet for å kutte i det samlede plastforbruket.

Plastforurensning og lekkasjer fra sirkulærøkonomien krever mer enn bare bedre kildesortering. Under arrangementet om plast og sirkulærøkonomi stilte Bellonas seniorrådgiver Marina Hauser spørsmålet om bioplast er den store mirakelløsningen på plastproblemet.

Svaret fra Hauser var et kontant nei.

Selv om bioplast har klare fordeler som unike materialeegenskaper, høy biokompatibilitet og bruk av biomasse og avfall som råvarer, løser ikke nytt materiale det grunnleggende overforbruket. Hvis samfunnet bare bytter ut fossil plast med bioplast uten å redusere de faktiske mengdene, flyttes bare miljøbelastningen videre til nye områder.

I den påfølgende politikerdebatten ble søkelyset satt på tiltak som faktisk monner, fra strengere forbrukskrav til regler som stopper lekkasjer av plastavfall.

Etterlyste strengere krav: Politikerpanelet debatterte hva som må til for å tette lekkasjene i plastens sirkulærøkonomi.

Når vern av havet ikke er nok

Under overflaten langs kysten forsvinner tareskog og sjøgressenger i et tempo naturen ikke klarer å reparere selv. I dag har under én prosent av norske havområder et reelt vern. Da Bellona samlet politikere, forskere og næringsliv på Vitensenteret, var målet å finne svaret på hvorfor arbeidet med marin restaurering går så tregt.

Rådgiver i marinbiologi i Bellona, Simon Hasselø Kline, ledet samtalen. Han pekte på at tiden for bare å snakke om vern er forbi.

- Vern er ikke lenger nok. Skal vi berge kystmiljøet og det biologiske mangfoldet, må vi restaurere i stor skala, sa Kline.

Kline tok for seg hvordan ansvaret for kystlinjen og Oslofjorden i dag er pulverisert mellom ulike departementer og kommuner. Forskning viser at hver krone som investeres i restaurering av tareskog og sjøgress kan gi over ti ganger igjen i samfunnsnytte. Likevel stanser initiativer som NoMare ofte opp i et uoversiktlig forvaltningssystem.

I panelet stilte Grunde Almeland (V), Kristoffer Hansen (Ap), Kari Sofie Bjørnsen (H), marineforsker Even Moland og Ivar Kvangardsnes fra Urchinomics. Kline navigerte debatten unna generelle løfter og holdt panelistene fast i konkrete spørsmål om forutsigbar finansiering og behovet for en samlet nasjonal plan for marin restaurering.

- Vi må koble bioteknologi til industrien

Bioteknologi handler om å bruke naturens egne mekanismer til å utvikle nye materialer og mer bærekraftige produkter. Norge har verdensledende forskningsmiljøer innen bioteknologi. Men

hvordan kan vi sørge for at kunnskapen og innovasjonene også tas i bruk i industrien?

Under arrangementet ble tre forskningsprosjekter presentert, som alle bruker bioteknologi til å løse konkrete miljøutfordringer. Eksempelene spente fra enzymer som kan gjøre plast lettere å gjenvinne, til utvikling av bærekraftige verdikjeder basert på kitin, som er en del av rekeskall.

Men hvorfor er ikke bioteknologi en større del av den grønne omstillingen i Norge?

- Vi kan ikke bare snakke om bioteknologi. Vi må koble den til problemene industrien faktisk skal løse, sa Petter Frost, direktør i Bioteknologirådet, under panelsamtalen.

Kan vi redde Oslofjorden og skape verdier samtidig?

Oslofjorden er under hardt press, men konkrete løsninger finnes allerede. Onsdag ettermiddag samlet Bellona sine prosjektpartnere for å vise hvordan sirkulær ressursutnyttelse, høsting av stillehavsøsters og Oslofjorden tarepark kan bidra til en friskere fjord og nye næringsmuligheter på en og samme tid.

Prosjektet realiseres av Bellona i samarbeid med et kjernekonsortium bestående av VEAS, NIVA, Ocean Forest og Lerøy, Asker kommune samt Bymiljøetaten i Oslo kommune. Satsingen finansieres med støtte fra Sparebankstiftelsen DNB, Oslofjordsatsingen til Akershus fylkeskommune og betydelige bidrag fra Lerøy.

Aina Valland fra Lerøy forklarte hvordan løsninger utviklet på Vestlandet nå tas i bruk i Oslofjorden for å finne bærekraftige forklarer og redusere utslipp. Miljø- og samferdselsbyråd i Oslo, Marit Kristine Veia (V), løftet fram behovet for at staten tar et større helhetsansvar.

- Vi ønsker en sterkere dirigentrolle fra staten på tvers av forvaltningsnivåer og siloer. Kommunene, industrien og landbruket kan ikke fortsette å drive i hvert sitt tempo. Det må et skikkelig spleiselag og gode incentiver til for at vi skal få opp farten på rensingen, sa Veia.

Simon Hasselø Kline fra Bellona ledet deretter det politiske panelet, der han utfordret debattantene på hvem som faktisk skal ta ansvaret for at disse løsningene blir skalert opp.

Sammen for Oslofjorden: Bellona og prosjektpartnerne bak Oslofjorden tarepark viste hvordan sirkulær bruk av renseanlegg og tare dyrking kan hjelpe fjorden.

Klimadebatten under angrep: Desinformasjon som våpen

Bellonas offisielle program under Arendalsuka ble rundet av med et alvorlig tema på Vitensenteret og Kallinika, i samarbeid med WEXFO og Utsyn. Temaet var hvordan falske narrativer og organisert desinformasjon misbrukes for å svekke oppslutningen om klimapolitikken.

Ett år etter at Bellona avdekket det russiske bot-nettverket EcoBoost, kunne Bellona og SINTEF samtidig fortelle om et nytt forskningsprosjekt for å bekjempe desinformasjon. Prosjektet har fått tilslag gjennom EUs Horizon Europe-program.

Behovet for prosjektet ble understreket da SINTEF-forsker Daniel Thilo Schroeder forklarte hvordan trusselbildet har endret seg. Forskerne ser nå en overgang fra enkle biter til organiserte AI-svermer som kan fabrikere falsk folkelig konsensus i stor skala. Når folk i stigende grad samhandler med maskiner i stedet for mennesker, står tilliten i samfunnet i fare for å forvitne.

PSTs nylig tiltrådte kontraterrørsjef Ane Roald deltok i samtalen med Ingrid Vik fra Utsyn, der hun pekte på at desinformasjon er en direkte trussel mot samfunnssikkerheten.

- Det ligger et enormt skadepotensiale i desinformasjon. Særlig farten dette vokser i og at det blir billigere å gjennomføre gjør at det kan påvirke vår nasjonale sikkerhet, advarte Roald.

Hun understreket samtidig den krevende balansen mot ytringsfriheten.

- Det er fullt lovlig i Norge å mene nøyaktig det man vil. Man kan mene hva man vil om vindmøller, regulering av reindrift eller støtte til Ukraina. Er det fremmede staters etterretningsaktører inne i bildet, da er det ulovlig, slo kontraterrørsjefen fast.

Bellonas fagsjef Christian Eriksen pekte på at en åpen og etterrettelig offentlig samtale er helt avgjørende for at miljøbevegelsen skal kunne gjøre jobben sin. Deretter samlet han næringslivet for å høre hvordan de opplever situasjonen. Sandra Bruflot, direktør for samfunnskontakt i Statkraft, og Tore Morten Wetterhus, administrerende direktør i Glitre Nett, delte sine erfaringer om hvordan energiselskapene står i førstelinjen for falske narrativer.

Sandra Bruflot, direktør for samfunnskontakt i Statkraft, og Tore Morten Wetterhus, administrerende direktør i Glitre Nett i en samtale om falske narrativer i energisektoren, ledet av fagsjef Christian Eriksen i Bellona.

Arrangementet ble avsluttet med en politisk debatt mellom Venstre, Høyre, Arbeiderpartiet og MDG. Partiene var enige om at AI-drevet desinformasjon er en voksende trussel som må håndteres og diskuteres på nasjonalt nivå.

<https://bellona.no/nyheter/klima/2026-09-arendalsuka-2026-fra-mineraler-til-ai-svermer>